Dušan Petrović Šane

A SZOCIALISTA SZÖVETSÉG HATÁSA A TÁRSADALOM ALAPJAIBAN*

A szövetségi konferencia mai ülésén meg kell tárgyalnunk a Szocialista Szövetség feladatait az alapszervezetekben és közösségekben a dolgozók közvetlen tevékenységének szempontjából. Erős érvek szólnak egy ilyen vita megtartása mellett. Nagy jelentőségű változások mennek végbe társadalmunkban, amelyek csak akkor járnak sikerrel, ha a dolgozók tömegei szervezett, céltudatos akcióval támogatják, gyorsítják azokat. A szocialista társadalom építésének egy új szakaszába értünk, ahol a fejlődés fő mozgatóereje a munka eredményeivel szemben a dolgozók közvetlen érdekeltsége és felelőssége. Jelentős eredményeket értünk el a munkásosztály új társadalmi helyzetéért, sorainkban a teljes egységért, az önigazgatásért vívott harcban, az önigazgatási szocialista erők általános frontjának további kiszélesítésében, a népek és nemzetiségek teljes egyenjogúságának megvalósításában, fejlődésünk alapvető irányának megszilárdításában, hazánk biztonságának, helyzetének és tekintélyének erősítésében és függetlenségi politikánk érvényesítésében. Mindez a politikai viszonyok általános stabilizációjához vezetett és feltételeket teremtett a szocializmus további építéséhez, a gyorsabb ütemű, következetes fejlődéséhez.

Nagy lépéseket tettünk az új társadalmi viszonyok kialakításában, a közvetlen termelésben, a mindennapi gazdálkodásban a munka feltételeinek és eredményeinek birtokában. Habár még nem értük el azt, hogy a társadalmi jövedelemről a döntéshozatal összes formája azok kezében legyen, akik ezt megteremtik. Önigazgatási alapokon és a jövedelmi viszonyokon keresztül határozottabban kell megoldani a bővített újratermelés és a holt munkával való rendelkezés kérdését. Ezen kívül rendezni kell az önigazgatási döntéshozatal kérdését és a társadalmi élet azon területeinek társadalmia-

* Dušan Petrović Šane bevezetője a JDNSZSZ szövetségi konferenciájának 1976. május 14-én megtartott ülésén.

sítását is, amelyek a klasszikus állam feladatkörébe tartoznak. A komoly politikai problémák, amelyekkel a közelmúltban szembetaláltuk magunkat, amikor is erőre kezdtek kapni a dogmatikus, technokrata, liberalista és más önigazgatás ellenes erők, figyelmeztettek bennünket azokra a komoly nehézségekre, ha maga a munkásosztályunk nem lesz képes, saját erejéből és határozataival megoldásokat találni, ezekre az objektív ellentmondásokra fejlődésünkben.

Ezek az ember és a társadalom legfontosabb kérdései, amelyek ilyen vagy olyan módon, de felmerülnek más országok politikai viszonyaiban is. Tulajdonképpen a mai világ új törvényszerűségeiből következnek. A termelő erők a fejlődés egy olyan fokát érték el, amikor az emberiség tovább haladása elképzelhetetlen az ember helyzetének a termelésben és a társadalomban való gyökeres megváltoztatása nélkül. A társadalmi folyamatok mindinkább ezen problémák lényegére utalnak. Az anyagi fejlődés nem csupán a gépek és a gépsorok számbeli megsokszorosodásától függ, amelyekhez az ember passzív munkaerőként kapcsolódott. A termelés legfontosabb tényezője maga a termelő, aki közvetlenül érdekelt és felelős azért, amit csinál és megvalósít. Manapság tanúi vagyunk egyes fejlett kapitalista országokban lejátszódó próbálkozásoknak, a munkások nyomására, akik az elidegenítés ellen harcolnak, vagy más okból, bevezetik a közös határozathozatalt, hogy kifejezésre juthasson az ember természetes törekvése, hogy minden téren fejlessze kezdeményező képességét és alkotóerejét. Természetesen, a tulajdon és az igazgatás közötti régi viszonyok mellett nem lehet igazi és tartós megoldásokat találni. Pontosan ez mutat arra, hogy ezek a viszonyok tarthatatlanok és a változás mind aktuálisabb a világban.

A mi válaszunk ezekre a kérdésekre közismert. Hazánk dolgozói az önigazgatásért lendületes harcot vívnak. Minden társadalmi elhatározottságunk kiinduló alapja és célja az, hogy a munkásosztály igazgassa önmagát és a társadalom egészét. Elengedhetetlen a sokoldalú aktivitása mindenütt, ahol társadalmi határozatokat hoznak, végrehajtják vagy ellenőrzik azokat. Mindenesetre nem egy olyan munkásosztályra gondolunk, amely elszigetelődik és bezárkózik a gyárakba, hanem ellenkezőleg, vezetőszerepet vállal az összes többi dolgozóval. Ezzel új feltételek között fejlődnek és mélyülnek forradalmi vívmányaink – szocialis vonatkozásban és következetes osztály meghatározottságban, más szóval, kiterjed az összes dolgozók frontja a szocialista önigazgatásért vívott harcban.

Mindezek a problémák ma a Szocialista Szövetség szervezésében és hatására oldódnak fel. Itt kell, hogy teljes mértékben kifejezésre jusson a dolgozók akcióegysége. A Szocialista Szövetség munkája az emberek közötti tevékenység. Ott nem működik a Szocialista Szövetség, ahol nem indítanak akciókat, ahol nem érezni az élet lüktetését. Ebben a tekintetben

jelentős eredményeket értünk el az utóbbi időben. De mindez még nem elegendő. Nagyon sok akadály és nehézség lassítja az emberek bevonását az önigazgatási döntéshozatalba. Nem arról van szó, hogy az embereket nem érdekli eléggé az önigazgatás és politikai munka, mint ahogy azt itt-ott hallani. A probléma mindenekelőtt abban van, hogy nem léteznek mindenütt igazi lehetőségek, hogy hassanak az összes társadalmi határozatokra saját alapszervezetükből vagy helyi közösségükből. Tény az, hogy a jövedelem jó része nincs a munkások hatáskörébe, ide tartoznak a beruházások, közös fogyasztás, nem gazdasági tevékenységek, banküzyvitel, kereskedelem stb. Mindemellett, hogy egyértelműen hangoztatjuk a munkások jogait az összjövedelem felhasználásának irányításában, léteznek még olyan csatornák, amelyeken a társult munkától függetlenül, vagy éppen érdekeivel ellentétben elfolyik ez a jövedelem. Világos, hogy senki sem fogadja el, hogy formálisan vegyen részt a politikai életben, és hogy a fontos határozatokat nélküle hozzák meg. Az okokat mindenesetre a részleges politikai zárkózottságunkban és az élet konkrét kérdéseiben a tagság elégtelen mozgósításában kell keresni.

Ezen az ülésen a társult munka alapszervezeteinek, a helyi- és érdekközösségeknek valamint a Szocialista Szövetség alapszervezeteinek a munkáját vitatjuk meg. Az anyagot, amelyet erről megkaptak a Szocialista Szövetség szervezetei készítették elő, kezdve a helyi és községi konferenciától egészen a tartományi és a köztársasági konferenciáig, de a munkában részt vettek a Szövetségi konferencia szervei és szervezetei is. Úgy gondolom, hogy igen körültekintő és részletes, munkát végeztek. Az anyagok sok problémát ölelnek fel, és nincs szükség arra, hogy részletekbe bocsátkozzam, elegendő, ha csak néhány alapfeladattal és politikai akciónk irányvonalával foglalkozom. A vitánkban legfontosabb az, hogy a társult munkában történő önigazgatási aktívitásból induljunk ki, idecsatolva az általános területi kérdéseket – és az érdekközösségek problémáit is. Ily módon áttekintést nyerünk a dolgozók egész társadalmi helyzetéről a jövedelem irányításában, és a döntéshozatalról minden közügyben. Bizonyos tapasztalattal és eredményekkel már rendelkezünk. A megalakult társult munka alapszervezetei alapul szolgálnak az önigazgatási társulások további folyamatához. Ez minden kollektívánk számára kimagaslóan fontos politikai esemény volt. A munka és az önigazgatás alapsejtjeinek megalakítása a munkások a társadalmi-politikai szervezetek és a Szakszervezet nagyfokú mozgósításával történt. Különleges fontosságúak a társadalmi-gazdasági elemzések, amelyek magukba foglalták a munkaszervezetek ügyvitelét és életét. Ez elengedhetetlen volt, hogy megállapítsák az alkotmánnyal előírt ismérveket a társult munka alapszervezeteinek megalapításával kapcsolatban, és a normális ügyvitel feltételeinek megteremtéséhez. Ez egyben alkalom volt arra, hogy a dolgozók alapjában áttekinthessék munka-

szervezetük valódi helyzetét, viszonyait és problémáit, és egyben alkotó tevékenységükkel kivegyék részüket az új feladatok megoldásában.

Nem születtek mindenütt kielégítő eredmények. Nem mindenki találta fel magát ebben a munkában, és volt példa ellenállásra is. A társult munka sok részében még mindig rosszul állnak a dolgok, nem találták meg a saját helyüket. Az alapszervezetek tulajdonképpen megalakultak, formálisan rögzítették a dolgozók jogait, és meghirdették mindazt, amit az alkotmány megkövetel. – Mégis, az önigazgatási társadalmi viszonyokban nem érték el a megfelelő szintet. Nagyon sok társult munkaszervezetben még mindig megmaradt a technokrata és hierarchikus szerkezet, nem hallani eléggé a munkások szavát, és főleg nem eléggé hallgatják meg azt, a jövedelemről pedig egy egészen szűk körben döntenek. Továbbra is nagy súlyt kell fektetnünk arra, hogy a formális jogi határozatokat a társult munka viszonyairól, önigazgatási jogi tartalommal telítsék. Törekedni kell, hogy a dolgozók széles és konkrét politikai aktívitásával új viszonyok jöjjenek létre, és ezáltal meggyorsítsák a régi pozíciók és privilégiumok szétrombolását. Nagyon sok kollektívában még mindig újratermelődik az önigazgatás-ellenes gyakorlat, megmarad a bürokratikus munkamódszer, telis-tele van procedurával és formalizmussal, megmarad a „kapcsolatokon" keresztüli érvényesülés, mindez elriasztja a dolgozókat, az aktív magatartástól, és a tehetetlenség érzését kelti bennük.

A siker ebben az összetett harcban a szocialista erők szervezett mozgósításától függ. Bármennyire is sok volt az objektív nehézség, ami fejlődésünket kísérte, az ezekre való hivatkozást nem tekinthetjük igazolásnak, mert ezek a nehézségek most is fennállnak, és a későbbiek folyamán is számolni kell velük. Mindig azokat a munkaszervezeteket kell példaként magunk előtt látni, amelyek valóban tovább tudtak haladni az alkotmányos átszervezés útján, az új társadalmi viszonyok építésében. Nagyon sok ilyen szervezet van, ezek ma a teljes anyagi és társadalmi fejlődés hordozói.

A társult munka alapjaiban az új termelési viszonyok fejlesztése ma számunkra a központi kérdés. Reális változtatások nélkül ezekben a viszonyokban nem tudnánk sokat elérni a további feladatok végrehajtásában; mindenekelőtt az önigazgatási társulás területén, a fejlesztési politikában, a tervezés rendszerében, ugyanúgy a küldöttrendszer fejlesztésében sem. Az egész rendszer amelyet az új alkotmány alapján építünk ki annyira lehet sikeres, amennyire kifejlődik az önigazgatás a termelés bázisában. A rendszer építésében az eredmények tehát nagyban függnek attól, hogy mennyire jut kifejezésre az emberek érdekeltsége, felelőssége és kezdeményezőképessége a jövedelem megteremtésében és elosztásában a társult munka alapszervezetein belül. A társult munkáról szóló törvény új utakat nyit az önigazgatásban és erős fegyvert jelent a munkások kezében ezeknek a viszonyoknak a további fejlesztésében.

Az új alkotmány feltételeket biztosít a helyi közösségek erősítésére. Ezáltal lehetőség nyilik arra, hogy lokális kereteken belül és azokon kívül is a dolgozók ténylegesen határozzanak azokról a kérdésekről, amelyek közös érdekeiket érintik. Különösen ki kell hangsúlyozni a munkások mind tömegesebb részvételét a helyi közösségek önigazgatásában. Ennek a ténynek nagy jelentősége van. A munkásosztálynak ezzel objektíve meg vannak a feltételei, hogy rendelkezzék az összjövedelemmel, amit megteremtett. A munkásokat ma nemcsak a személyi jövedelmük, a beruházások és más, a munkaszervezetüket érintő pénzügyek érdeklik. Érdekeltségük sokkal szélesebb körű, minden tevékenységre kiterjed, ahol a társadalmi jövedelem értékesül. Ez az érdek tehát magába foglalja azt a dinárt is, amelyet az egészségügyben és az oktatásban költenek el, és azt is, amelyet a lakásgazdálkodásban, a kommunális tevékenységekben, a kulturális és szociális szolgálatokban költenek el. Csakis így tudjuk elérni, hogy demokratikusan és racionálisan gazdálkodjanak a társadalmi eszközökkel, és hogy biztosítva legyen a szilárd anyagi és társadalmi fejlődés. Csaknem az egész társadalmi jövedelem az önigazgatási érdekközösségeken keresztül van elosztva. A munkásoknak viszont közel sincs akkora befolyásuk, mint amekkora ennek a jövedelemnek a fontossága és a nagysága. A gyakorlat világosan megmutatta, hogy milyen tévedéseket és zavart, sőt szociális és politikai problémákat idéz elő az adminisztratív rendszer, és az eszközök állami költségvetésen keresztüli elosztása. Az ilyen rendszerből fejlődnek ki azután újra a bürokrata és technokrata erők, akik nemcsak az általános és közös fogyasztásra szánt eszközök elosztását bitorolják, hanem még a munkaszervezetben megmaradt jövedelmet is veszélyeztetik. A gazdaság nagy megterhelésének okát a különböző járulékokkal és adókkal pont az adminisztratív rendszerben kell keresni, amelynek a fejletlen önigazgatás ad teret.

Nagyon nehéz és összetett feladat egy olyan rendszer kiépítése, amely minden határozatban szavatolni tudja a munkások befolyását. És még ennél is nehezebb feladat összehangolni a különböző és néha még ellentétes érdekeket és ellentétes emberi szükségleteket, majd ennek alapján kiépíteni a helyi közösségekben élő és dolgozó munkások egységét. Vegyük csak alapul a különböző érdekközösségek pénzelésének és fejlődésének programját, amelyek iránt a dolgozók leginkább érdeklődnek. Ilyenek a lakásépítési és kommunális kérdések, az oktatás, az egészségügy, a szociális- és gyermekvédelem stb. Ezért támogatni kell minden olyan kezdeményezést, amely azt szorgalmazza, hogy a munkások mind közvetlenebbül részt vegyenek az ilyen kérdések megoldásában.

Sokszor lehet hallani azt, hogy a helyi közösségekre mind nagyobb feladatok hárulnak, és hogy ezeknek nincsenek eszközeik a feladatokat végrehajtani. Az igaz, hogy anyagi alapok nélkül nincs önigazgatás. De itt most

szó sincs arról, hogy a helyi közösségek egyes szerveinek kezében közvetlenül van e pénz vagy nincs. Az eszközök az általános és közös szükségletek fedezésére, a helyi közösségekben, a társult munka alapszervezeteiben és az érdekközösségekben vannak, tehát elérhető távolságban az önigazgatókhoz. Csak arról van szó, hogy úgy szervezzék meg a helyi közösség életét, hogy valóban dönteni tudjanak az eszközökről és teljes mértékben ellenőrizzék azok használatát. A politikai élet problémái a helyi közösségekben, tulajdonképpen az önigazgatási döntéshozatalból eredő problémák, magáról a jövedelemről.

Két alapvető akadályt kell leküzdenünk ezen az úton. Az egyik: elengedhetetlenül szükséges az, hogy a társult munka szervezetei szervesen beépüljenek a helyi közösségek életébe. Erre azért van szükség, hogy a kollektíva összes dolgozója aktívitásával hozzájáruljon ahhoz, hogy jövedelme egyes eszközeinek segítségével minél jobban megoldódjanak a dolgozók és családjaik életszínvonala emelésének kérdései. Indokoltak azok a követelések, amelyek arra irányulnak, hogy a munkaszervezetek tevékenyebben vegyenek részt a helyi közösségek munkájában és aktivitásában. Sokat tehet ennek érdekében a szakszervezet, de csak széles keretek között. Ez mind előfeltételezi azt, hogy a munkaszervezetek közvetlenül hassanak a helyi közösség minden határozat hozatalára. Ezért fontos intézkedések történnek azért, hogy a munkaszervezetek küldötteket delegáljanak a helyi közösségek szerveibe, ahol másokkal együtt részt vesznek a határozatok meghozatalában. A másik alapvető probléma abból ered, hogy nincs kivizsgálva az, hogy a helyi közösségek lakosságuk számának és területük nagyságának arányában végrehajtják-e a rájuk bízott feladatokat. Tény az, hogy egyes helyi közösségek túl nagyok ahhoz, hogy megfelelő önigazgatási viszonyokat építsenek ki. A helyi közösségeknek valóban társadalmi, emberi közösségeknek kell lenni, nem pedig adminisztratív-politikai létesítményeknek. Nem szabad megengedni, hogy a közösségek olyan nagyok legyenek, hogy a dolgozók kezéből kicsússzon a döntéshozatal joga, és ne legyenek képesek megismertetni egymással problémáikat és nehézségeiket. Nem szabad megengedni, hogy újra eluralkodjon a képviselőhatalom.

Természetesen a megfelelő környezetnek kell kivizsgálni, hogy számára megfelel-e a helyi közösségük nagysága, de szem előtt kell tartaniuk, hogy lehetőségük van-e az embereknek betekintést nyerni minden fontos problémáról, amelyről döntenek.

Mindezek a kérdések teszik aktuálissá a helyi közösségek konkrét formáinak önigazgatású megszervezését. Egyidejűleg lehetővé kell tenni, az érdekek szerinti szervezés területén: a munkaszervezetek közvetlen befolyását a társadalmi tevékenységnek és a közszolgálatok munkájába, és maguk a dolgozók közvetlenebb befolyását a helyi és érdekközösségek munkájába. A gyakorlat már megmutatta, hogy tarthatatlanok a mindent

átfogó érdekközösségek, amelyek egész sor tevékenységet foglalnak magukba. Ezek pont a sokoldalúságuk miatt bújnak ki a társult munkaszervezetek és a helyi közösségek ellenőrzése alól. Hasznosak azok a javaslatok, hogy alakuljanak az érdekközösségeknek egységei az egyik vagy másik helyi közösség keretében, vagy egyes intézményeken belül, amelyeknek munkája leginkább érinti a dolgozókat, pl.: egy iskola, egy egészségház, egy napközi, stb. Arra is van példa, hogy az érdekközösségek képviselőt küldenek a helyi közösségekbe. Az érdekgyűlések, amelyek egybegyűjtik a polgárokat és hozzáférhetővé teszik számukra a különböző szolgálatok egyes részlegeinek munkáját, megmutatják, hogy a dolgok megoldhatóak széles demokratikus alapokon, mert így közvetlenül át lehet tekinteni az igazi problémákat és az aktuális érdekeket. Nagy az érdeklődés az ilyen gyűlések iránt, és éppen ezért igen látogatottak. Az önigazgatás formáinak az alapja az, hogy az emberek számára lehetővé tegye a legközvetlenebb betekintést jövedelem felhasználásának abban a részébe, amelyet a különböző tevékenységekben és szolgáltatásokban használnak fel, és közvetlen behatásuk legyen arra, hogy ezek kielégítsék szükségleteiket, s ezáltal méginkább gazdálkodhassanak a társadalmi eszközökkel.

Elengedhetetlen azoknak az önigazgatási formáknak a fejlesztése is, amelyek segítségével a dolgozók közvetlenebbül hatnának a kereskedelemre és az ellátásra. Úgy gondolom, hogy a fogyasztók tanácsai, amelyek iránt régebben nagy volt az érdeklődés nem voltak életképesek, mert nem a dolgozók közvetlen gazdasági érdekein alapultak. E helyett inkább az általános ellenőrzés szerepét töltötték be, nem törekedtek arra, hogy valamilyen változásokat vezessenek be. A fogyasztók tanácsának alapfeladata lenne, hogy a polgárok rajtuk keresztül, a helyi közösség és a kereskedelem segítségével lépéseket tegyenek az ellátás modernizálásáért, racionálisabbá és olcsóbbá tételéért. Eléggé ismertek előttünk azok a nehézségek, amelyekkel az utóbbi időben szembetaláltuk magunkat a mezőgazdasági cikkekkel való ellátás területén, csak azért, mert kereskedelmünk elavult, régimódi, a lakosság szükségletei viszont nagyon megnövekedtek. Ezért elengedhetetlenül szükséges a dolgozók közvetlen bekapcsolása a kereskedelem problémáinak rendezésébe. A legjobb megoldás az volna, ha a dolgozók közvetlen érdekelve lennének a kereskedelmi szervezet ügyviteli sikereiben az által, hogy részesülnének jövedelmének egy részéből, úgy hogy állandó fogyasztóiknak ezek a szervezetek vásárlási kedvezményeket adnának. Fontos, hogy a kereskedelem és a fogyasztók közös érdekeikből kiindulva belássák, hogy az egyik és a másik félnek is csak haszna van a forgalom fejlesztéséből és az ellátás javításából. Biztos vagyok abban, hogy egy ilyen program segítségével sokkal szélesebb körű aktívitást érhetünk el a helyi közösségekben.

Elengedhetetlenül szükséges a házi tanácsok munkájának felújítása.

A különböző technokrata irányzatok a lakásgazdálkodás modernizálásának jelszava alatt a házi tanácsok munkáját teljesen háttérbe szorították. Senki sem vonja kétségbe annak szükségét, hogy az eszközöket tisztán technikai értelemben összevonják, és a szolgáltatásokat jól megszervezzék. De alapvető dolog az, hogy a hatalom az eszközök felett mindig a házi tanács, vagyis a lakó kezében maradjon. Ma azonban a házi tanácsok gyakorlatilag pénz és befolyás nélkül maradtak. A házi tanács feladata nálunk nem csak az, hogy a lakásgazdálkodási alap eszközei felett rendelkezzék és ellenőrizze azt, hanem egyúttal a társadalmi-politikai élet fontos központja is a helyi közösségben. Most, ahogy a gazdasági és politikai befolyás a helyi közösségbe a társult munka szervezeteiből, az érdek szerinti szervezetek alapegységeiből, a fogyasztói és más tanácsokból ered, ugyanúgy a házi tanácsból kell hogy kiinduljanak azok a kezdeményezések, amelyek az adott terület lakosainak érdekeit érintik.

Ezért mind gazdasági mind politikai okokból meg kell határozni a házi tanácsok valódi feladatait, és lehetővé kell tenni politikai és gazdasági affirmálódásukat.

Mindehhez minél gyorsabban hozzá kell idomítani a Szocialista Szövetség munkáját a helyi közösségekben. Külön jelentőségűek az emberek együttműködésének formái. Ez az együttműködés megvalósítható különböző szekciókban, koordinációs (egyeztető) bizottságokban, érdek- és más demokratikus összejöveteleken, amelyeket maguk a lakosok hoznak létre és fejlesztenek. Így lehetővé válik, hogy szervezetten hassanak a társadalmi érdekű döntésekre.

Különös fontosságú az alapegységek tevékenysége (podružnice). Ezeket az emberek számára hozzáférhetővé kell tenni, ezért a településeken, lakó tömbökben és még nagyobb lakóépületekben is meg kell szervezni azokat. Ki kell szélesíteni a Szocialista Szövetség helyi szervezetei szekcióinak tevékenységét. Ezekben kifejezésre kell hogy jusson a dolgozók autentikus véleménye és érdeke, ugyanakkor a határozatok politikai alapjául az egybehangolt álláspontoknak kell szolgálni. Ma a helyi szervezetekben igen kevés számú szekció van, holott épp ott van szükség ezek aktívitására és tömegességére, ahol az emberek élnek és dolgoznak, ahol szembetalálkoznak hétköznapi problémáikkal és nehézségeikkel.

E feladatok megvalósításával a dolgozók részvétele a Szocialista Szövetség munkájában mind szélesebb körűvé és erősebbé válik. Mindannyiunk számára fontos e kérdés osztályjellege, ezért nagy figyelmet érdemel. Mindezek mellett fejleszteni kell a kapcsolatot a szakszervezeti alapszervezetek és a Szocialista Szövetség szervezetei között a helyi közösségekben. Ez vonatkozik a Harcosok szervezete, az ifjusági szervezet és a polgárok különböző egyesületei közös aktívitásának megszervezésére is.

A helyi közösség jellegénél fogva az a hely, ahol a nők érdekei teljes

mértékben megnyilvánulnak. A helyi közösség az egy nagy „család", ugyanis az emberek mindennapi szükségletei: az életszínvonal, a lakáskörülmények, az iskoláztatás, a gyermekek elhelyezése stb. megoldásának színhelye. Egyelőre azonban elenyészően kevés az aktív nők száma a helyi közösségekben. Egyes adatok szerint az érdekközösségek tanácsában a nők részaránya mindössze 3,4%, a küldöttségekben pedig kb. 9%. Mi ennek az oka?

Az embereknek általában, s elsősorban a nők befolyása azokra a határozatokra, amelyek a társadalmi életszínvonalra vonatkoznak, aránylag kicsiny, éppen azért, mert a jövedelemnek az a része, mely ezen szükségletek kielégítésére szolgál, még mindig el van idegenítve a közvetlen termelőktől.

Elvárható, hogy a dolgozó nő, s az a nő is aki nincs munkaviszonyban, aktívan fog tevékenykedni a helyi közösségben, amint belátja, hogy hatással lehet minden dinárra, amit a parkok rendezésére, napközik, iskolák, társadalmi éttermek és különböző intézmények létesítésére különítenek el. Társadalmi-politikai szervezeteink legfontosabb feladata, hogy munkájukban állandóan alkalmazkodjanak a társadalmi változásokból eredő új viszonyokhoz. Tevékenykedésükkel kell elérni, hogy a társadalomban egységes és demokratikus lehetőségeket teremtsenek mindazok számára, akik dolgoznak és élnek, hogy erőfeszítéseik a társadalmi kérdések megoldásában mind szorosabban összefonódjanak, hogy állandóan erősödjön és elterjedjen az alapból eredő kezdeményezés, egyszóval, hogy megvalósuljon a dolgozók és a polgárok egységes tevékenysége a társadalmi jövedelem és a közügyek igazgatásában.

Végeredményben a helyi közösség az az igazi hely, ahol a szocialista önigazgatásért, az ember valódi önigazgatási helyzetéért folyik a harc. Ebből látszik meddig jutottunk el az új társadalom építésében. A küldöttrendszer sem működhet, ha nem épül be szorosan ezekbe a viszonyokba, s ha nem foglalja magába társadalmi-politikai szervezeteinek egybehangolt tevékenységét.

Politikai fejtegetéseinkben mindig ebből kell kiindulnunk, akár az ország helyzetének megszilárdításáról és fejlesztési politikájáról, akár képviseleti testületeink, végrehajtó és igazgatási szerveink munkájáról vagy bármi másról van szó. Sok politikai probléma gyökere mely a különböző szinten jelentkező érdekek aránytalanságának és összehangolatlanságának leküzdésével kapcsolatos, a még nem eléggé bejáródott küldöttrendszerbe nyúlik. Kétségtelen, hogy a politikai rendszerünk fejlesztésére irányuló erőfeszítések elsősorban a képviselő-testület munkája és a küldöttségek kapcsolatai, pozitív hatást gyakorolnak alapszervezeteink és közösségeink ténykedésére. Döntő tényező, hogy milyen hatékonyan és eredményesen fejlődnek önigazgatási viszonyaink magában a társadalom alapjában. Ez elsősorban

a társadalmi-politikai szervezetektől, a Kommunista Szövetségtől, a Szakszervezettől, a Szocialista Szövetségtől függ, melyek arra hivatottak, hogy lehetővé tegyék az állandó hatás, kezdeményezés, ellenőrzés és információ áramlatát mindkét irányba, az alapszervezetek és közösségektől a képviselő-testületek felé és fordítva. Lehetővé kell tenni a dolgozók érdekeinek eredeti és közvetlen megnyilvánulását, hogy ezek demokratikus összeegyeztetésével és megbeszéléssel közös állásfoglalást és irányvonalakat alakíthassanak ki amely a küldötteket kötelezi.

A társult munka alapszervezeteiben és a helyi közösségekben elért önigazgatási viszonyok fejlesztésének eredményétől függ, milyen lesz községünk. A társult munkában jelentkező változásokkal és a küldöttrendszer bevezetésével erőteljesen meggyorsult községeinknek alkotmányos elveken való építésének folyamata.

A dolgozók és a polgárok közvetlenebbül kapcsolódnak be a község döntéshozatalának rendszerébe, mivel egy új gyakorlatot fejlesztenek ki, amely a szűkebb közösségnek és az egész társadalomnak problémáit megbeszélések és megegyezések alapján oldja meg. A szervezett szocialista erők állandó foglalkoztatásával állandóan serkenteni kell ezeket a folyamatokat.

Figyelmünket néhány fontos feladatra kell kiterjeszteni. Véleményem szerint elsősorban a régi gyakorlat maradványaitól kell megszabadulni, melyet a valamikori képviselői döntéshozatalból valamint a hatalomnak és az eszközöknek a községi tényezők szűk körében, való központosítási rendszeréből örököltünk, s melyek megtartására törekszenek még ma is sok helyen. Ugyanígy határozottan le kell mondani a községi képviselő-testület végrehajtó szerveinek és a községi közigazgatási szervek önállósulási törekvéseiről is. A küldöttrendszernek köszönhetően a községi képviselő-testület már úgy hat, mint a társult munkások és az önigazgatásilag szervezett polgárok valódi szerve. Munkájában viszont sok nehézséggel találja magát szemben, elsősorban azért, mert a többi tényezők a községben nem alkalmazkodnak eléggé gyorsan az új feltételekhez. Ugyanis, magában a képviselő-testületi döntéshozatalban a küldöttrendszer már eléggé eredményesen hat, de még a döntés előkészítésének folyamatában nem érezhető eléggé. Emiatt sok helyen a községi végrehajtó és közigazgatási szervek önállósulására kerül sor, a képviselő-testület mellett, melyet gyakran olyan helyzetbe hoznak, hogy csak formálisan el kell fogadnia a már előre elkészített határozatokat. Nyilvánvaló, hogy az elkövetkező időszakban nagyobb erőfeszítést kell tenni, hogy a dolgozók és polgárok, valamint küldöttségeik és küldötteik hatása állandóan jelen legyen a község önigazgatási életében, a kezdeményezésektől egészen a döntéshozatalig.

Véleményem szerint hasznos lenne felélénkíteni a tanácsok munkáját a községi igazgatási szervek hatásköreiben. Valamikor ezek a tanácsok je-

lentős szerepet játszottak a polgárok közvetlen hatásaként a községi szervek és maga a képviselő-testület munkájára. Ma ezt méginkább fejleszteni kell a küldöttrendszer feltételei között. Elsősorban ezek járulnak hozzá az egyes községi hivatalok munkájának javításához. Tény az, hogy ezek a hivatalok nem mindenütt dolgoznak jól, gyakran bürokrataként viszonyulnak a polgárokhoz, tömérdek adminisztrációval terhelik őket. Ez a viszony nem sokkal jobb a munkaszervezetekkel szemben sem. Valójában ezekre a kérdésekre kell a kommuna összes társadalmi tényezőjének a legtöbb figyelmet fordítania. Az ilyen jelenségek komoly károkat okoznak községeink politikai életében. Mi magunk romboljuk politikai rendszerünk tekintélyét, ha könnyen belenyugszunk, hogy dolgozóink ügyes-bajos dolgaikat nem tudják gyorsan és könnyen elintézni a községi közigazgatási szervek, a szociális biztosítás vagy más közhivatal tolóablaka előtt. Nyilvánvaló, hogy a községben a társadalmi-politikai viszonyok kérdéseire a Szocialista Szövetség teljes szervezetének nagy figyelmet kell fordítania, mert ezeknek a viszonyoknak a fejlettségétől függ, hogy milyen sikeresen oldjuk meg fejlődésünk sok más problémáját is.

A téma melyről ma tárgyalunk kötelezővé teszi, hogy külön foglalkozzunk a Szocialista Szövetség falun gyakorolt tényke désének problémáival. Folyamatban van a falu dolgozóinak széles körű bekapcsolása a szocialista önigazgatási viszonyokba. A földművesek képezik ma a munkaképes lakoság egyharmadát, s az ő kezükben van a megművelhető terület több mint négy ötöde. Dolgozóinknak e nagy része hivatott a munkásosztállyal együtt az új társadalmi viszonyok építésére, de ugyanakkor nagy erőforrás is, amely lényegesen meghatározza gazdasági helyzetünket és a teljes további anyagi fejlődésünket.

A földműveseknek szövetkezetekbe és kooperációs alapszervezetekbe való társulása ma a falu alapvető politikai kérdése. A falusi emberek ebben látják a termelékenység és a jövedelmük növelésének, személyi és társadalmi életszínvonaluk emelésének fő esélyét. A falu gazdasági, társadalmi kulturális, szociális és egyéb fejlődésének minden kérdése összekapcsolódik a társulással. Ez a társulás azonban megköveteli azoknak a viszonyoknak gyorsabb változását, amelyektől függ a földművesek társadalmi-gazdasági helyzete. Számukra lehetőséget kell nyújtani, hogy az alkotmánnyal összhangban a társadalmi szektor munkásaival együtt a megvalósított jövedelmükről döntsenek, s így ténylegesen uralkodjanak munkájuk eredménye felett. A szövetkezet vagy a kooperációs alapszervezetek által társulva össze kell kapcsolódniuk egyenrangú alapon, a kombinátusok, a feldolgozóipar, a kereskedelem munkásaival és a fogyasztókkal. Ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban a gyakorlatban még sok ellenállással és opportunista felfogással találkozunk.

Minden társadalmi tényezőnknek a földművesek ilyen társadalmi-gazda-

sági helyzetéért vívott harca alkotmányos kötelezettség, mely a társult munkáról szóló törvénytervezetben van egyértelműen feldolgozva részletesen.

Nem szabad szemet hunynunk olyan viselkedések és lépések felett, melyek továbbra is a mezőgazdaságban uralkodó régi viszonyok fenntartására irányulnak. Sok mezőgazdasági birtok és kombinátus a földművesek szervezéséhez gyakran a vállalkozói, illetve csoportostulajdoni és technobürokratikus álláspontról közeledik. Vannak környezetek, ahol a szövetkezeteket meg sem említik, mert „nivón alulinak" tartják a szocialista viszonyokhoz és a korszerű mezőgazdasághoz. Mintha elfelejtenék, hogy sok szövetkezet rendkívül előrehaladott a termelésben, noha egyes mezőgazdasági birtokról nem mondható el ugyanez. Figyelmen kívül hagyják azt is, hogy sok szövetkezet az utóbbi években a velük szemben folytatott helytelen politika következtében objektíve nem tudta megmutatni mindazt, amit bír. Még ma is sok esetben, minden politikai álláspontjainkkal ellentétben, háttérbe szorítják a szövetkezetet, és kieszelik kényszerintegrációjukat a kombinátusokkal. Néhol a földművesek társulására „szövetkezeti vállalatok" is léteznek, a társulás feletti monopólimmal, úgyhogy a szövetkezés és minden más kezdeményezés már eleve lehetetlen, a földművest pedig alárendelt helyzetbe hozzák. Ilyenkor, nyilvánvalóan valami technokrata logika szerint, a társuláshoz valamiféle rövid lejáratú üzleti eredmények szemszögéből közelednek, de elfeledkeznek a termelési viszonyokról. Mindezek mögött gyakran a földműves jövedelmének további átömlesztési érdeke is áll a feldolgozók vagy a kereskedők kezébe.

További tevékenységünkre a legnagyobb jelentőségű, hogy a Szocialista Szövetség szervezetei a falun a mezőgazdaság szocialista átszervezése feladataiért vívott harcukban mindig a földművesek a közvetlen társulási érdekéből induljanak ki. Az ezzel kapcsolatos feladatokat rajtuk kívül senki sem végezheti el. Semmi ok sincs arra, hogy a földművesekre bárki is rákényszerítse a társulás ilyen vagy olyan formáját. Ők maguk találják meg a legjobb megoldást. Természetesen, mindez szervezett politikai és önigazgatási tevékenységet, valamint világos politikai irányvonalat feltételez az agrárpolitikánk célkitűzéseivel és a JKSZ X. kongresszusa határozataival összhangban. Jelenleg a legfontosabb a társult munkáról szóló törvénytervezet megvitatásával kapcsolatos tevékenység, melyet az önigazgatású alapokon történő társulás széles körű kezdeményezése szellemében kell lefolytatni. A Szocialista Szövetség helyi szervezeteiben a falusi embereket össze kell gyűjteni, és meg kell tárgyalni a társulással kapcsolatos minden további tennivalót.

Előttünk ma sok időszerű feladat áll. Folyamatban van a társult munkáról szóló törvénytervezet, nyilvános megvitatása amely az alkotmány után a legjelentősebb politikai-jogi okmány. El kell érni, hogy ez a vita minél

szélesebb körben minden dolgozó, minden önigazgatási szervezet és közösség alkotó közreműködésével folyjon a legszélesebb demokratikus véleménycsere mellett. Folymatban van a társadalmi-gazdasági rendszer további kidolgozása, az egyéni és társadalmi életszínvonal, a foglalkoztatás és a fejlesztési politika kérdéseinek megoldása. Mindezekkel szoros kapcsolatban állnak azon törekvések, hogy a gazdasági politika új intézkedéseivel összhangban, mindenütt megszigorítsák a felelősséget a gazdálkodás minden szubjektuma közötti tiszta elszámolásban, a szoros pénzügyi fegyelem megvalósításában és a folyamatos kifizetések és a társadalmi eszközökkel való rendelkezés minden kötelezettségének következetes végrehajtásában, mindenkinek csak a munkájával és ügyviteli eredményeiben megvalósított jövedelem feletti rendelkezés elve következetes tiszteletbentartásában.

Mindez és sok más kérdés dolgozóink és szervezeteik, meg közösségeik figyelmének középpontjában áll. Ez megköveteli, hogy a szervezett szocialista erők tevékenysége is minnél konkrétabb legyen, az igazi kérdésekre és a helyes megoldásokra irányuljon. A társadalmi-politikai szervezeteket gyorsabban fel kell készíteni az ilyen konkrét munkára. A politikai munkánkban továbbra is túlzottan megterheljük magunkat elvi álláspontokkal és deklarációkkal. Én mindannyiunkról beszélek. Valójában gyakran elvi képletek és általánosságok mögé rejtőzünk, de nem vagyunk eléggé aktívak ott, ahol a tényleges társadalmi és politikai élet folyik, ahol a döntéseket hozzák, ahol konkrétan rá kell mutatni a gyengeségekre és azok hordozóira, különböző ingadozásokra s meg nem értésre, ahol élesen szembe kell szegülni és megütközni az idegen felfogásokkal. A gyakorlat meggyőzően bebizonyította, ahol a problémákat konkrétan felmerülnek és megoldásukért következetes harcot folytatnak, ott az emberek tevékenysége az önigazgatásban és a társadalmi életben erőteljes.

Az utóbbi időben szemtanúi vagyunk az ilyen közvetlen tevékenységek jelentős felélénkülésének a társadalmi-politikai szervezetekben. Bebizonyosodott, hogy az emberek annál inkább készek résztvenni az akcióban, minél inkább munkájukat és életüket érintő, önigazgatási jogaik, életszínvonaluk és szociális biztonságuk javítására irányuló törekvésük tényleges problémáiról van szó. Csak ez a konkrét tevékenység helyezi a társadalmi politikai szervezetek működését a figyelem központjába. Az emberek közötti széles körű politikai munkát semmivel sem lehet helyettesíteni, semmiféle adminisztrálással. Mindinkább szükséges megkezdeni a problémák szabad és bátor megvitatását, feltételt kell teremteni a különféle álláspontok elleni politika konfrontációjára. Nem szabad megfutamodni a tényleges problémáktól és az idegen nézetekkel történő szembeszegüléstől.

Ma a szocialista erők szilárdan tartják a társadalom kulcspozícióit, minden vezető szervezetét és intézményét. Világos, hogy senkinek sem fogjuk megengedni hogy demokráciánkat és intézményeinket ellenünk használják

fel. A belső és a külső ellenséges elemeket ez természetesen felháborítja. Azonban nem is engedhetjük meg magunknak, hogy ilyen álláspontról szűkítsük demokráciánkat és társadalmi tényekedésünk átfogóságát. Sok helyen fellelhető a szólás-szabadság elfojtásának jelei, megakadályozzák a jószándékú bírálatokat, elkendőzik a tényleges problémákat, és elhallgatják ezek gyors megoldásának követelését. Az öntudatos szocialista erők nem hunyhatnak szemet ilyen jelenségek felett. Hiábavalók lesznek akkor erőfeszítéseink, hogy a dolgozók mind jobban bekapcsolódjanak az önigazgatási és társadalmi életbe. Álláspontjaink az ellenséges jelenségekkel szemben világosak. Itt nincs és nem is lesz demokrácia. Ezzel azonban nem szabad összetéveszteni az alkotójellegű bírálat egyre növekvő szükségét és a szocialista álláspontról eredő szabad eszmecserét. Minél szélesebb körű az önkezdeményezés, annál nagyobb mértékben közvetlenül tevékenykednek dolgozóink a vívmányainkat és biztonságunkat veszélyeztető erők ellen.

Egyébként már magáért beszél az a tény is, hogy a helyi közösségek munkájában a legjobb eredményeket éppen az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem területén értük el. Ha tehát a nyílt veszélyeztetés esetére való felkészülésben el tudtuk érni az emberek ilyen méretű mozgósítását, miért lenne kisebb készségük arra, hogy a mindennapi tevékenységükben fellépjenek a szocialista ellenes erőkkel szemben. Alapjában a demokratizmus állandó fejlesztésének és mindenkinek a véleménynyilvánításra való jogának megbecsülése szükségéről van szó, hogy mindenhol felélénkítsük az önigazgatási tevékenységet, ahol bármilyen okból legyengült, vagy elégtelenül fejlődött, hogy külön erőfeszítést fejtsünk ki a nyilvános viták politikai és kulturális szintjének növelésére ott, ahol még elégtelenül fejlettek a demokratikus szokások, ahol még jelentkezik a türelmetlenség és egyhelyben topogás, de demagógia és rosszindulatú bírálgatás is. Az új társadalomért vívott harc nehéz és összetett, állandóan szembekerül az önigazgatásellenes nyílt és burkolt támadásokkal. Különféle erők törekszenek arra, hogy a felmerülő nehézségeinkért rendszerünket vádolják, és a kiutat idegen, történelmileg túlhaladott megoldásokban keresik. Munkásosztályunk eléggé erős, hogy sikeresen szembeszálljon a kívülről és belülről jelentkező önigazgatás-ellenes nyomásokkal, és hogy határozottan haladjon a választott úton. Amikor ezt mondom, arra a munkásosztályra gondolok, amely a többi dolgozóval együtt öntudatos és szervezett társadalmi erőként lép fel. Ezért a társadalmi-politikai szervezetek, élükön a Kommunista Szövetséggel és a munkások mindig az elavult ellen harcolnak az új társadalom kiépítésében. A munkások kezében ezek a szervezetek döntő fegyverül szolgálnak az osztályegységért vívott harcban. Túlhaladottak azok a felfogások, hogy ezek a szervezetek a fejletteb önigazgatásban elveszítik értelmüket. A gyakorlat bebizonyította, hogy az ilyen felfo-

gások mögött magának a munkásosztálynak vezető szerepét kétségbevonó erők állnak. Ha figyelembe vesszük az új társadalom építésének útján felmerülő kérdések összetettségét, a felmerülő ellenállásokat és ingadozásokat, valamint azt a sok tudatlanságot, amely még mindig akadályozza erőfeszítéseinket, akkor nyilvánvalóvá válik a szervezett szocialista erők erőteljes akciójának szüksége.

Külön jelentőségű a Kommunista Szövetség szerepe teljes társadalmi tevékenységünkben. Ez a vezető eszmei-politikai erő fejlődésünk hajtóereje. Éppen a mindennapi önigazgatási életben végzett tevékenységével igazolja önmagát, tehát ilymódon a Szocialista Szövetségben is.

„... A Kommunista Szövetségnek vezető erőnek kell lennie a Szocialista Szövetség fejlődésében és működésében", mondotta Tito elvtárs a JKSZ X. kongresszusán elhangzott beszámolójában. „Erélyesen szembe kell szállni a Szocialista Szövetség szerepének mindennemű szektás felfogásával, mert ez voltaképpen dolgozóink és polgáraink egyenrangú és demokratikus jogainak leértékelését jelentené. Ilyen szektásság elkerülhetetlenül elszigetelné a Kommunista Szövetséget a legszélesebb néptömegektől. A Kommunista Szövetség csak úgy tudja a népek legszélesebb tömegeit mozgósítani a tevékenységre, ha saját ténykedésével is részt vesz minden önigazgatási társadalmi-politikai szervezetben, ahol a dolgozók és a polgárok érdekeiket megvalósítják. A Szocialista Szövetség pedig a legszélesebb ilyen jellegű politikai szervezet.

Megtettük már az első jelentős lépéseket a Szocialista Szövetség és a Kommunista Szövetség szerepének megvalósításáért, amelyről Tito elvtárs beszél. Ezen az úton még kitartóbbnak és következetesebbnek kell lennünk.

Véleményem szerint a Szocialista Szövetség szervezeteinek most a széles körű politikai akció a legfontosabb. Széles körű ténykedés az emberek között, hogy azok saját meggyőződésük és tudásuk alapján a haladót, a szocialista elképzelést kövessék. Történelmünk minden bonyolult helyzetében éppen az ilyen munkamódszer képezte a leghatékonyabb fegyvert. Ez ma is így van. A Szocialista Szövetség a szervezett erők élenjárójaként, a szakszervezetekkel, az ifjúsággal, a harcosokkal együtt harcol, mindenütt az önigazgatás széles körű és demokratikus térhódításáért. Minden dolgozónak ma ebben a demokratikus erőket összefogó élvonalban a küldöttrendszerben, az igazgatási és döntéshozatali szervekben van a helye. Határozottan harcolnunk kell minden korlátozottság és bezárkózódás ellen a politikai munkában. Például, a Szocialista Szövetség, a szakszervezetek és más társadalmi-politikai szervezet vezetőségében miért nem kerülhetnének olyanok, akik nem tagjai a Kommunista Szövetségnek, noha a szocializmus és önigazgatáshoz elkötelezett és az önigazgatási életben aktív emberekről van szó? Vagy, miért ne legyen több paraszt és magániparos

a különböző szervekben? S miért ne tehetnénk meg mindent, hogy a társadalmi-politikai és önigazgatási életben bekapcsoljuk mindazokat, akik elfogadják a szocialista önigazgatást? Meg kell mondanom, hogy közvetlenül a forradalom után sokkal átfogóbban közelítettük meg ezeket a kérdéseket, noha egyébként gyengébbek voltunk anyagi, társadalmi és minden más tekintetben.

Valódi erejüket és osztályhovatartozásukat a munkáspártok és mozgalmak mindig a dolgozók közötti aktívitásukkal bizonyították. Csak a bürokratikus pártoknak volt az a célja, hogy erős fórumokat alkítsanak ki. Érdektelenek maradtak az emberekkel szemben, sőt még a tagság passzivítására és beleegyezésére is számítottak. A mi munkásmozgalmunk erőteljes volt, annak köszönve, hogy az emberek közötti együttműködésre támaszkodott. Az akció egységéért és terjedéséért folytatott állandó harc a társadalom új alapokon való stabil fejlődését szavatolja. Ez az igazi út a társadalom legszélesebb demokratizálódása felé, az emberi jogok és a szabadság teljes igazolására, az ember egyéniségének teljes felszabadulására, minden ember alkotóképességének kibontakozására.

A haladó erők erősödése a szocializmusért folytatott harcban, amelyet mi ma folytatunk a Szocialista Szövetségen keresztül, nem csak a mi problémánk. Sajátos módon, szükségleteikkel és feltételeikkel összhangban, felteszi és megoldja ma ezeket a kérdéseket sok mozgalom és nemzet. Különben, e tekintetben jelentős tapasztalattal rendelkezünk még abból az időből, amikor hazánkban és máshol is Európában megalakult a Népfront széles mozgalma. Ez a mozgalom hazánkban a háború előtti időszakban, a népfelszabadító háborúban és a szocializmus építésében állandóan jelentős szerepet játszott a tömegek mozgósításában, a nemzetiségi és szociális felszabadulás történelmi feladatai megoldásakor.

Mindez ma is időszerű. Sok nemzet felszabadult már a gyarmati kizsákmányolás és leigázás alól, sokak számára azonban még tart a harc. Mindenütt egyazon célért harcolnak – felszabadítani az embereket és a népeket, kialakítani egy új világot, mely mentes a kizsákmányolástól és az elnyomástól. E cél érdekében széles körű népi mozgalmak alakulnak. Olyan erőt képeznek, mely mind jelentősebb befolyást gyakorol a világ erőviszonyaira ma és a jövőben is. Szemtanúi vagyunk a ténynek, hogy különböző országokban ezen az alapon történik a haladó erők széles körű összekapcsolása. A kommunista és a munkásmozgalmak mindinkább saját harcuk arcvonalának kiszélesítésére törekednek. Olyan mozgalmakról van szó, melyek kiszabadulnak a zárt és szűk korlátokból, melyek mind erőteljesebbek lesznek, mivel azok az országok és nemzetek valódi érdekeit fejezik ki, melyből kinőttek; s ezzel együtt megnyitják az önigazgatásért folytatott harc sajátos, útjait, a nemzetközi munkásmozgalom új egysége érdekében.

A Jugoszláv Dolgozó Népek Szocialista Szövetségébe ma, a Kommu-

nista Szövetség eszmei vezetése alatt a harcosok milliói küzdenek a szocialista önigazgatásért hazánkban, de ugyanakkor a sokoldalú együttműködést és segítséget is szorgalmazzák a világ haladó és felszabadító mozgalmainak soraiban. Az igazi hozzájárulást a proletárinternacionalizmus és a nemzetközi szolidaritás erősítéséhez éppen ez igazolja. Ilyen feltételek között a nemzetközi szolidaritás széles távlatokat kap. A nemzetközi szolidaritás azonban az adott ország forradalmi harcának következetes fejlesztésével valamint, feltétel nélküli politikával és a leígázott és kizsákmányolt népek anyagi és erkölcsi támogatásával erősíthető. Abból kell kiindulni, hogy minden haladó forradalmi mozgalom az adott ország munkásosztályának és népének felel meg. Az el nem kötelezettség és egyenjogúság elvét minden esetben tiszteletben kell tartani, hogy a forradalmi erők és mozgalmak külső beavatkozás nélkül kialakíthassák azt a rendszert, amely megfelel az adott feltételeknek. Éppen emiatt el kell vetni azokat az elképzeléseket és próbálkozásokat, hogy a nemzetközi szolidaritás területén megsértsék az egyenjogúság elvét, azaz hogy egyesek jogait korlátozzák mások érdekében.

Az el nem kötelezettség politikája, melyért hazánk Tito elvtárssal az élen olyan következetesen harcol, egy új történelmi törvényszerűséget fejez ki, mely mögött az emberek és a nemzetek állandó törekvése áll, hogy minden nemzet maga ura legyen, hogy egyedül döntsenek saját sorsukról. Ebben nyilvánul meg a mély, igazán emberi és nemzetközi szolidaritás.

Szövetségi értekezletünk ülésének mai napirendi pontjaként a Szocialista Szövetségnek a társadalom alapjára gyakorolt hatását tűztük ki, mert úgy tartjuk, hogy ezek a problémák a legjelentősebbek.

Mindaz amiről ma tárgyalunk, ehhez a kérdéshez kell hogy kapcsolódjon. Mint az alkotmány mondja: mindennek a kiindulópontja maga a dolgozó.

Mindez az újítás, ami hazánkban történik, s mely mindinkább világi méreteket ölt, a Szocialista Szövetségen keresztül történik. Mai tanácskozásunkon mindezeket az irányzatokat és távlatokat szem előtt kell tartanunk.

Fordította *Csula Mária és Borza Gyöngyi*